

Lausunto kaivoslaista

Lausuntopyyntö VN/12316/2019

Uudenmaan Sosialidemokraattiset naiset ry, jäljempänä nimellä Uudenmaan Demarinaiset ovat huolestuneina seuranneet kaivoslain uudistamista ja sen uudistamisen venymistä. Erityisesti huolestuttaa valmistelun yksipuolisuus, elinkeinoelämän ja kaivosteollisuuden edustajat ovat saaneet mielestämme ylisuuren vaikutusvallan valmistelussa. Ympäristöalan toimijoiden asiantuntijoiden käyttö on ollut hyvin vähäistä, joilla kuitenkin on maamme ympäristöhyvinvointiin koskevaa tietoa eniten.

- Kaivosteollisuuden etuasema muihin elinkeinoihin nähden tulee purkaa lupaprosesseissa, asukkaiden, kohdekuntien ja ympäryskuntien vaikutusmahdollisuudet tulee kirjata lakiin selkeästi.
- Lupavaatimuksia on tiukennettava vähintään samantasoisiksi kuin muillekin ympäristöön vaikuttaville teollisuuden aloille.
- Terveellisuuden, turvallisuuden ja ympäristöarvojen merkitys on unohdettu kaivoslakiluonnoksessa lähes täysin
- Malminetsintälupien myöntämistä tulee tiukentaa ja lupa sekä viranomaisen lupa että maanomistajan suostunut on oltava jo ensimmäiselle luvulle.
- Kaivosten jätteiden pitkäaikaiset ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset tulee erityisesti käsitellä kaivoslain yleisissä ja yksityisissä eduissa sekä kaivoslupaa myönnettäessä että kaivosta kaavoitettaessa.
- Kaivoslain vakuuden ristiinkäyttöä muiden lakien hyväksi tulee vahvistaa, eikä heikentää kuten esityksessä on.
- Korvaukset on saatava koko vaikutusalueelle, ei vain kaivoslain oikeuden alueelle. Valitusmahdollisuudet tulee olla ympäristöoikeuteen
- vaadimme kaivostoiminnan varaukset kokonaan pois tarpeettomina, sillä suunnitellun malmin etsintäalueen ympäristöselvitysten ja lupaprosessien jälkeen malminetsintä ja kaivostoiminta voi aloittaa
- Nyt viimeistään pyydämme pikaisesti huomioimaan ympäristöalan asiantuntijoiden esittämät lain korjaustarpeet.

Lupavaatimuksia on tiukennettava

Uudenmaan Demarinaiset edellyttää, että Kaivosteollisuudelle on asetettava lupien hakemiseen samat ympäristövaatimukset rakentamisen ja käytön suhteen kuin muissakin elinkeinoissa tai yksityistaloudessa. Tosiasiassa kaivosteollisuudella on laajemmat ja pitkäkestoisemmat ympäristöä tuhoavat vaikutusalueet kuin monella muulla teollisuudella.

Esimerkiksi puunjalostusteollisuudelle on edellytetty ympäristön tuhoutumista estävien menetelmien ja laitteistojen suunnittelu jo ennen rakentamislupien antamista ja riskien arviointi myös vesistöjen puhtaana säilymisestä yhteistyössä ympäristöviranomaisten kanssa.

Valvonta rakentamisvaiheessa on jopa omakotitaloille tiukempaa kuin suunnitellussa kaivoslaissa edellytetään. Omakotitalon pohjatöitä ei saa aloittaa ennen luvat on hyväksytty ja rakennusvalvonta tarkistaa rakentamispaikan suunnitelmat ennen lupien myöntämistä.

Kaivosteollisuus nousee ylikorostetuksi muihin elinkeinoihin tai luontoarvoihin verrattuna, vaikka tuottaa minimaalisen vähän taloudellista hyötyä yhteiskunnalle, sen vähäisen työllistämisaikutuksen ja maamme arvokkaiden luonnonvarojen omistuksen siirtyessä ulkomaalaisille yhtiöille välittämättä suomen luontoarvoista.

Elinympäristön terveellisyys turvattava

Uudenmaan Demarinaisten tärkeimpinä pidettyjä arvoja ovat elämän turvaaminen sekä ihmisten oikeus terveelliseen ja turvalliseen elinympäristöön. Kaivoslain uudistuksessa ihmisten oikeus vaikuttaa elinolosuhteisiinsa ja ympäristöarvojen merkitys on unohdettu.

Asuinympäristöinä kaivosalueet heikentävät alueella asuvien hyvinvointia melu-, pöly-, tärinä-, haju- ja raskaan liikenteen haitoilla.

Kaivostoiminnan on lähialueen asukkaiden ohella kunnioitettava alueen virkistystoimintaa ja muita elinkeinoja. Joillekin alueille kaivostoiminta ei sovi ollenkaan.

Puhtaasta vedestä on jo nyt pula monilla alueilla ja puhtaan veden merkitys maapallollamme tulee kasvamaan ilmaston muutoksesta johtuen.

Malminetsintälupien myöntämistä tulee tiukentaa, jotta kansalaisilla on rauha elää omilla kotikonnuillaan ja matkailuelikeinot voivat toimia ilman kaivostoiminnan tuomia riskipelkoja.

Uudenmaan Demarinaiset esittää, että malminetsintälupia on tiukennettava ja lakiin on lisättävä, että viranomaisen ja maanomistajan lupa on oltava ennakoita malminetsintään ja varauksien tekemiseen, eikä luonnonsuojelualueille saa antaa lupia, vaikka maanomistaja siihen suostuisikin. **Esitämme että tulee olla suostumus jo ensimmäiselle etsintäluvalle.**

Kaivoslakiluonnoksen mukaan jatkossa maanomistajilla, jotka omistavat vähintään puolet malminetsintäalueen pinta-alan kiinteistöistä, olisi mahdollisuus kieltää malminetsintäluvan voimassaolon jatkaminen 10 vuoden jälkeen.

Maanomistajien suostumuksesta voitaisiin kuitenkin poiketa valtioneuvoston päätöksellä. Tämä ei riitä takaamaan kaikkien maanomistajien oikeuksia. Tämä myös on epäoikeudenmukainen, koska se antaa tuon pienen mahdollisuuden kieltää vain suurille maataloille. Pientilat tai tontit eivät saavuta tuota yli puolet malminetsintäalueen pinta-alaa.

Malminetsintäalueen malminetsinnän luvan myöntämisen edellytyksiä on muutettava niin, että **kunnalla on uudessa kaivoslaissa selkeä oikeus kieltää malminetsintä alueellaan.** Malminetsintälupaa ei voida myöntää, jos esimerkiksi sen aiheuttamat mainehaitat ovat kunnan ja/tai muiden alueen elinkeinojen mukaan merkittäviä.

Kaivosten jäteasiat kuntoon

Kaivosten jätteiden pitkäaikaiset ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset tulee erityisesti käsitellä kaivoslain yleisissä ja yksityisissä eduissa sekä kaivoslupaa myönnettäessä että kaivosta kaavoitettaessa.

Kaivokset ja niiden jätevedet eivät saa pilata vesistöjä tai vaikuttaa vesistöjen tai vesieliöstöjen luonnontilaan. Kaivosten ympäristölupien on oltava niin tiukkoja, että pilaaminen vältetään kokonaan. Kaivosalueilla olevien erilaisten vedenkäsittely- ja jätealtaiden pohjien tulee olla huolellisesti tiivistettyjä ja päällystettyjä. Myös prosessivedet tulee kattaa alueella liikkuvan eliöstön suojelemiseksi. Kaivosten on pyrittävä toiminnassaan suljettuihin kiertoihin.

Kaivosten vakuudet kuntoon

Kaivoslakia vakuuksien osalta on uudistaessa jopa heikennetty, vakuuspykälän kirjaaminen lueteltuihin toimenpiteisiin, kun sen tulee kohdentua ympäristösuojeluun laaja-alaisesti.

Kaivoslain osalta kaivoslain vakuuden ristiinkäyttöä muiden lakien hyväksi tulee vahvistaa. Nyt lakiehdotus on hävittämässä tämän mahdollisuuden. Samalla on vaarassa ympäristönsuojelulain vakuuksista puuttuvat osat, kuten louhoksien tai kaivosonnettomuuksien ja ympäristövahinkojen pilaamat vedet. Kaivosonnettomuudet ja ympäristövahingot täytyy huomioida myös yleisen turvallisuuden kannalta.

Korvauksien ongelmia ei ole korjattu hallitusohjelmasta huolimatta

Korvaukset saatava ympäristövaikutusten ja yleisten ja yksityisten etujen selvitysten perusteella. Korvaukset on saatava koko vaikutusalueelle, ei vain kaivoslain oikeuden alueelle. Valitusmahdollisuudet tulee olla ympäristöoikeuteen. Todelliset korvaukset maamme luonnonvarojen käytöstä on saatava lakiin. Kaivostoiminnan ja maa-aineksien palauttaminen ei ole mahdollista, kun ne on kaivettu, ne ovat poissa luontomme moninaisuudesta.

Varaukset

Ensisijaisesti sijaisesti vaadimme kaivostoiminnan varaukset kokonaan pois tarpeettomina, sillä suunnitellun malmin etsintäalueen ympäristöselvitysten ja vakuuksien vahvistamiseen liittyvien lupaprosessienjälkeen kaivostoiminta voi aloittaa.

Kaivostoimintaan pitää lukea myös malminetsintä, joka on prosessin alkupäässä. Jo malminetsinnällä muutetaan alueen ympäristö- ja viihtyvyyssarvoja.

Esityksessä on malminetsinnän varauksen korvauksena vero 1 euro/hehtaari. On muistettava, että alueiden malminetsinnän haitat ovat erihintaisia ja korvaukset on oltava senmukaiset.

Nyt viimeistään pyydämme pikaisesti huomioimaan ympäristöalan asiantuntijoiden esittämät korjaustarpeet.

Uudenmaan Sosialidemokraattiset Naiset ry

Lisätietoja: Maila Tikkanen, 040 547 2337

sähköposti: maila.a.tikkanen@gmail.com